

Erfgoedinspectie
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

E-mailarchivering vertrokken bewindslieden

E-mailarchivering vertrokken bewindslieden

Inhoudsopgave

Samenvatting		3
Conclusie		3
Aanbeveling		3
Inleiding		4
Doel van het rapport		4
Opbouw van het rapport		4
Bevindingen		5
Bijlage 1	Uitkomsten e-mailarchivering vertrokken bewindslieden per ministerie	6
Bijlage 2	Vragenlijst	7
Bijlage 3	Brief van de Algemene Rijksarchivaris	8

Samenvatting

Op 12 oktober 2017 heeft de Algemene Rijksarchivaris van het Nationaal Archief de hoofden van de bureaus SG per brief geïnformeerd over de archiveringsverplichting van de e-mailboxen van de vertrokken bewindslieden van het kabinet Rutte II. Ook in het Handboek voor bewindspersonen is expliciet deze archiveringsverplichting in een paragraaf opgenomen.¹ De Erfgoedinspectie heeft bij de departementen een schriftelijke inventarisatie gehouden om na te gaan welke maatregelen de ministeries treffen om de e-mails, agenda's en Twitterberichten van de voormalige bewindslieden te archiveren en of er hierbij plannen zijn om deze archieven vervoegd over te brengen naar het Nationaal Archief.

Conclusie

Uit deze inventarisatie blijkt dat de ministeries gehoor hebben gegeven aan de oproep van de Algemene Rijksarchivaris voor het archiveren van de e-mailboxen van vertrokken bewindslieden. De wijze waarop deze archivering plaatsvindt loopt echter sterk uiteen. De ministeries hebben geen plannen om de e-mailboxen vervoegd over te brengen.

Aanbeveling

Stem de huidige praktijk, met drie verschillende manieren van e-mail archivering van vertrokken bewindslieden, tijdig af met het Nationaal Archief. Betrek hierbij de kaders voor e-mail archivering, die momenteel door het programma Rijk Aan Informatie worden ontwikkeld.

---

¹ Handboek-voor-bewindspersonen-versie-juli-2017

Inleiding

De Erfgoedinspectie heeft in navolging van de brief van het Nationaal Archief geïnventariseerd welke maatregelen de ministeries treffen om de e-mails, agenda's en twitterberichten van de voormalige bewindslieden te archiveren. Op 27 november 2017 ontvingen de CIO's van de departementen het verzoek van de Erfgoedinspectie om middels een vragenlijst hiervan verslag te doen.

Doel van het rapport

In dit rapport zijn de uitkomsten over het veiligstellen/archiveren van de e-mailboxen van de vertrokken bewindslieden van het kabinet Rutte II samengevat. Met dit rapport maakt de Erfgoedinspectie inzichtelijk wat de huidige staat is van het archiveren van de e-mailberichten en boxen van vertrokken bewindslieden bij de departementen.

Opbouw van het rapport

Dit rapport begint met een korte samenvatting, conclusie en aanbeveling. Na de inleiding volgt een opsomming van de bevindingen. In de bijlagen staan de tabel met een korte samenvatting van de gegeven antwoorden, de gehanteerde vragenlijst en vervolgens de brief van de Algemeen Rijksarchivaris.

Bevindingen

Wijze van archivering

De ministeries bewaren de e-mails in de specifieke DMS-en, er zijn e-mail boxen op USB sticks veilig gesteld of er verandert niets omdat er sprake is van een dienstpostbus op functie van de minister en niet op individuele naam. In dit laatste geval worden de e-mail berichten vervolgens gearchiveerd in het DMS. Uit de antwoorden blijkt verder dat het voor sommige ministeries niet duidelijk is waarom zij e-mailboxen integraal moeten archiveren als de e-mails van de bewindslieden al in een DMS-RMA zijn gearchiveerd.

Maatregelen voor opschoning en openbaarheid

Vijf ministeries schonen de e-mailboxen van de vertrokken bewindspersonen op privé of partij-specifieke inhoud. Zeven ministeries hebben maatregelen getroffen bij de openbaarheid en rubricering van de inhoud van de e-mailboxen. Bij drie ministeries vindt door handmatige archivering in het DMS een toekenning van rubricering plaats. Het schonen op inhoud en openbaarheid van de e-mailboxen, wordt over het algemeen uitgesteld.

Het afsluiten en archiveren van emailboxen

Zes ministeries sluiten de e-mailboxen van vertrekkende bewindspersonen direct af. Bij vijf van deze ministeries worden de e-mailboxen daarna ook direct gearchiveerd in een Outlook formaat (.eml, mbox, .msg of .pst). Bij een ministerie is de bewindspersoon dezelfde gebleven en dus wordt deze e-mailpostbus niet afgesloten. Bij een aantal ministeries gaan de lopende accounts van dienstpostbussen over op de nieuwe bewindslieden. Bij zeven van de ministeries zijn ook de Twitteraccounts van de vertrekkende bewindspersonen gesloten. Deze ministeries beschouwen de Twitteraccounts overigens als privéaangelegenheid van de bewindslieden. Alleen bij een ministerie worden de Twitteraccounts verzameld in een spreadsheet en vervolgens gearchiveerd.

De wijze van overbrenging

Geen van de ministeries heeft de intentie de e-mailboxen eerder over te brengen dan na het verstrijken van de archiefwettelijke bewaartermijn van 20 jaar. Een ministerie wil in april 2018 een e-mail omgeving van bewindspersonen van voorgaande kabinetten uitplaatsen naar het Nationaal Archief.

Oude E-mailboxen van voorgaande kabinetsperioden

Vier ministeries beschikken nog over de e-mails van bewindspersonen van voorgaande kabinetten. Bij twee ervan gaan deze terug tot aan het kabinet Balkenende I (2002). Een ministerie kan van een back-up omgeving nog historische e-mail bestanden terughalen. Bij de overige ministeries zijn de e-mailboxen van voorgaande kabinetspersonen niet meer aanwezig.

Contact met het Nationaal Archief

Een paar ministeries hebben via het SIO overleg aandacht besteed aan het onderwerp e-mailarchivering. Een ministerie heeft contact vanwege een over te brengen oud e-mailarchief van vertrokken bewindslieden. Enkele ministeries geven aan deel te nemen aan de pilot e-mailarchivering van het programma Rijk aan Informatie (RAI). Deze pilot zal, in samenwerking met het Nationaal Archief een nieuwe werkwijze ontwikkelen voor het archiveren van e-mail.

Bijlage 1

Uitkomsten e-mailarchivering vertrokken bewindslieden per ministerie

Ministerie	Wijze archivering	Opschoning	Openbaar	Afgesloten	Beoogde overbrenging	Oude e-mailbox	Contact met NA
AZ	In DMS.	Nee	Niet	Nee, bewindspersoon is nog zittende.	> 20 jaar	Nee	Nee
BZK	USB stick, bewaard in kluis.	Nee	Niet	Ja, Twitteraccount Plasterk niet, is privé.	Afh van beleid.	Nee	Nee
BZ	In DMS.	Ja	Openbaar met beperking van delen mailbestanden.	N.v.t., want e-mailpostbus is een dienst postbus die over gaat naar nieuwe bewindspersoon.	> 20 jaar	Nee	Nee
DEF	Enterprice Vault.	Nee	Niet, departementaal vertrouwelijk.	N.v.t., Twitter, Facebook en Youtube uitingen worden bij Directie Voorlichting opgeslagen.	> 20 jaar	Ja	Ja, via SIO.
EZ	USB stick, incl agenda bewaard in kluis.	Ja	Niet	Ja, alleen e-mailboxen. Twitteraccounts zijn op persoonlijke titel en dus niet gearcheveerd.	Oude e-mailboxen dit voorjaar mits het NA het beheer kan overnemen.	Nee	Ja, via pilot RAI.
FIN	Externe drager, incl agenda, bewaard in kluis.	Nee	Niet	Ja, Twitteraccounts niet want deze zijn op persoonlijk titel. Idee is wel om deze alsnog te archiveren.	Afh van beleid.	Ja	Nee
IenM	In DMS, automatisch gekoppeld.	Ja, komend jaar.	Niet	N.v.t., dienst postbussen gaan over naar nieuwe bewindspersoon. Tweets van de laatste twee ministers zijn in Excel gearcheveerd.	Conform werkwijze van eerder overgebracht archief zoals dat van de Delta-commissaris.	Ja	Ja
OCW	USB stick, bewaard in kluis.	Ja, op korte termijn en daarna archivering.	Niet, in overleg met het NA.	Ja, op 15-01-2018.	Op termijn uitplaatsing, afh van EZ ervaringen.	Nee	Ja
SZW	USB stick, bewaard in kluis plus op back-ups.	Ja	Niet, in afwachting van pilot e-mail archivering.	Ja, Het wordt 3 mnd na vertrek gearcheveerd.	Afhankelijk van pilot RAI e-mail archivering.	Nee	Nee
VenJ	In DMS.	Nee	Niet, in afwachting van structurele oplossing e-mail.	Nee, informatie moet toegankelijk blijven. Twitter account is prive.	> 20 jaar	Ja, aanwezig in back-up e-mail.	Ja, via pilot RAI.
VWS	In DMS.	Ja	Niet, inhoud wordt onbewerkt bewaard.	Ja, per 01-01-18, Twitter n.v.t..	Niet bekend.	Nee	Nee

Bijlage 2 Vragenlijst

Op welke wijze denkt uw departement de e-mails van vertrokken bewindspersonen duurzaam te gaan archiveren? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Wij archiveren in een open standaard, namelijk:
- Wij archiveren in een leverancierstandaard, namelijk:
- Wij archiveren de e-mailagenda's
- Wij archiveren de e-mails in een zaaksysteem of DMS.
- Anders, namelijk:

Worden de e-mailboxen opgeschoond?

- Ja, de e-mailboxen zijn/worden opgeschoond van privé- correspondentie.
- Ja, de e-mailboxen zijn/worden opgeschoond van partijpolitieke correspondentie.
- Nee, want:
- Anders, namelijk:

Neemt u maatregelen met betrekking tot de openbaarheid en rubricering van de inhoud van de e-mailboxen?

- Ja, namelijk:
- Nee, want:
- Anders, namelijk:

Zijn de e-mailboxen en Twitteraccounts van vertrokken bewindspersonen afgesloten en gearcheveerd?

- Ja, de emailboxen zijn/worden afgesloten op de datum: gearcheveerd? J/N
- Ja, de Twitteraccounts zijn/worden afgesloten op de datum: gearcheveerd? J/N
- Nee, de e-mailboxen zijn/worden niet afgesloten, want: gearcheveerd? J/N
- Nee, de Twitteraccounts zijn/worden niet afgesloten, want: gearcheveerd? J/N
- Niet van toepassing, want:

Op welke wijze brengt uw departement deze berichten over naar het Nationaal Archief?

- Nog voor het verstrijken van de overbrengingstermijn van 20 jaar.
- Wij gaan de e-mails van de bewindspersonen uitplaatsen bij het Nationaal Archief vanaf de datum:
- Op het moment dat de archiefwettelijke overbrengingstermijn van 20 jaar verstrijkt.
- Anders, namelijk:

Zijn bij uw departement nog e-mailboxen aanwezig van bewindspersonen uit voorgaande kabinetsperiodes?

- Ja, het betreft hier emailboxen uit de kabinetsperiodes:
- Nee, want:

Heeft uw departement met het Nationaal Archief contact over het overbrengen van e-mailboxen van bewindspersonen?

- Ja, namelijk:
- Nee, want:

Bijlage 3 Brief van de Algemene Rijksarchivaris

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 90520 2509 LM Den Haag

T.a.v. Hoofden Bureaus SG/Bestuursondersteuning
& Secretaris Ministerraad

Datum 12 oktober 2017
Betreft Archivering mailboxen vertrekkende bewindspersonen

Geachte mevrouw/heer,

Met het oog op de naderende kabinetswisseling informeer en adviseer ik u graag over de archiveringsverplichting voor mailboxen van (vertrekkende) bewindspersonen.

In het Integraal Beveiligingsberaad Rijk (voorportaal ICBR) en in de werkgroep Beveiliging Bewindspersonen zijn hierover eerder vragen gesteld. Deze vragen zijn door de Rijksbeveiligingsambtenaar en CIO-Rijk aan mij voorgelegd. In mijn beantwoording heb ik verwezen naar wat hierover is opgenomen in het (openbare) handboek bewindspersonen van 24 maart 2017:

"Informatie die bewindspersonen in het kader van hun taakuitvoering creëren of ontvangen, dient op grond van de Archiefwet 1995 te worden gearchieveerd. Daarbij is van belang dat de Archiefwet geen vormvereisten stelt aan archiefstukken, waarmee ook digitale informatie onder deze verplichting valt." (p.25)

"In het bijzonder dient terughoudendheid te worden betracht bij het gebruik van een privé-mailaccount voor werkgerelateerde doeleinden en dient altijd rekening te worden gehouden met de aard van de informatie." (p.29)

Op het moment van vertrek van de betreffende bewindspersonen is het van belang de mailbox veilig te stellen. Dit kan in een Exchange-omgeving gerealiseerd worden door de optie 'Litigation Hold' aan te zetten, waarmee de inhoud van de betreffende mailbox (tijdelijk) wordt bevroren. Alle binnen het Rijk gebruikte mailomgevingen beschikken over een dergelijke optie.

Privémails en partijpolitieke mails vallen niet onder de reikwijdte van de Archiefwet. Deze mails dienen uit de mailbox te worden verwijderd. Mails die betrekking hebben op zaken zoals sturing en inrichting van de departementale organisatie, het maken, verantwoorden en uitdragen van beleid, wet- en regelgeving en het afleggen van verantwoording hierover aan de Staten-Generaal of Europese instellingen, krijgen in het Generiek Waarderingsmodel Rijksoverheid (GWR) default de waardering 'permanent te bewaren'. De voor uw organisatie geldende waardering per proces kunt u vinden in uw departementale selectielijst of basisselectiedocument.

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl

ING Bank
IBAN NL71INGB0705003957
Swift INGBNL2A
Ministerie van OCW,
Nationaal Archief
BTW NL822.312.888.B01
KvK 27377964

**Openingstijden
publiekscentrum**

Ma: gesloten
Di: 10.00-21.00 uur
Woe t/m vrij: 10.00-17.00 uur
Za en zon: 11.00-17.00 uur

De studiezaal is in het weekend
gesloten

Contact

J.J. Boerties
MEDEWERKER KENNIS EN
ADVIES
T +31 6 11 45 91 69
jos.boerties@nationaalarchief.nl

Onze referentie
1264229

Kopie aan
CIO-Rijk
Rijks-BVA

Nationaal Archief

Onze referentie

Mocht het niet haalbaar blijken om per mailbericht de bewaartermijn te bepalen, adviseer ik u om voor de gehele mailbox uit te gaan van permanente bewaring.

Wellicht ten overvloede wijs ik u er op dat archivering niet automatisch impliceert dat de betreffende informatie openbaar is voor de burger. Zowel op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur als de Archiefwet 1995 kunnen beperkingen aan de openbaarheid worden gesteld.

Het Nationaal Archief helpt u graag met eventuele vervolgvragen naar aanleiding van deze brief.

Hoogachtend,

De algemene rijksarchivaris,

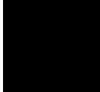

M.L. Engelhard

Verantwoording

De Erfgoedinspectie houdt toezicht op de archieven en de overheidsinformatie van het Rijk. De gevolgen en effecten van de digitalisering op de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie zijn een speerpunt in het toezicht. Jaarlijks rapporteert de Erfgoedinspectie hierover aan de minister van OCW en de tweede Kamer.

De Erfgoedinspectie heeft geïnventariseerd welke maatregelen de ministeries treffen om de e-mails, agenda's en Twitterberichten van de voormalige bewindslieden te archiveren.

Colofon

Erfgoedinspectie | *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*

Postbus 16478 | 2500 BL Den Haag

info@erfgoedinspectie.nl | www.erfgoedinspectie.nl

april 2018